

Cartea de piatră

după Vladimir Colin

1 Așază întâmplările din textul lecției, în ordinea în care s-au petrecut:

☐ Un băiat a făcut un zmeu.	☐ Din munte ieși o carte mare de piatră.
☐ Zmeul era mare cât casa.	☐ Băiatul citi pe nerăsuflăte „Basmele Omului”.
☐ Zmeul îl purta peste mări și țări.	☐ Zmeul colindă pământul în lung și în lat.
☐ Un tunet despică muntele.	☐ Băiatul a spus tuturor poveștile citite în carte.

2 Completează spațiile libere cu informații din textul citit:

Băiatul a făcut un _____ de hârtie. Zmeul uriaș, mare cât _____, l-a purtat pe copil peste _____ și _____, spre un vârf de munte.

Un _____ a despicat muntele, scoțând la iveală Cartea _____.

După ce a citit „_____ Omului” din cartea de piatră, băiatul s-a întors și le-a istorisit tuturor _____ citite.

3 Metoda CUBUL. Clasa este împărțită în 6 grupuri. Fiecare grup va trata una dintre sarcinile de mai jos. Se discută și se completează.

1. DESCRIE zmeul confectionat de băiat.

---

2. COMPARĂ Cartea Pământului cu o carte obișnuită.

---

3. ASOCIAZĂ cuvintele din prima coloană cu explicația potrivită din a doua coloană.

• cuprins

• filă

• autor

• alineat

• foaie cuprinsă într-o carte

• marchează trecerea la altă idee

• creatorul unui text

• oferă detalii referitoare la conținutul cărții și pagina la care poate fi găsit

4. ANALIZEAZĂ călătoria băiatului.

5. APLICĂ De ce era important ca „Basmele Omului” (descoperirea, învățăturile, opera de artă) să fie cunoscute în lume?

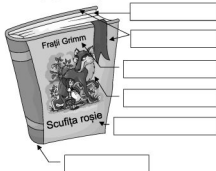

6. ARGUMENTEAZĂ Seamănă zborul băiatului cu munca unui scriitor, savant sau artist? De ce?

4 Notează cu „A” enunțurile adevărate și cu „F” enunțurile false.

- ☐ Vorbitorul trebuie să-și formeze clar și corect mesajul.
- ☐ Înțelegerea mesajului poate fi afectată de gălăgie sau neatenție.
- ☐ Un ascultător politic este acela care folosește telefonul în timp ce ascultă.
- ☐ Să comunici civilizată înseamnă să nu fii de acord cu partenerul de dialog.
- ☐ Din lipsă de timp și răbdare, putem vorbi mai mulți în același timp.

5 Identifică și notează părțile componente ale unei cărți: autor, titlu, coperte, cotor, file (pagini), ilustrație.

ȘTIAI CĂ...?

Cea mai veche metodă de a transmite mesaje și povești era prin viu grai. Primele cărți au fost scrise pe pergament (sau piele de vițel), care mai târziu s-a înlocuit cu **hârtie**. Numai că aceste cărți erau copiate de mână. De aceea, ele erau scumpe și rare.

Cărțile au început a fi popularizate prin invenția **tiparului** cu litere metalice de către **Johann Gutenberg**. Cu trecerea timpului, cărțile (tipărite pe hârtie și cu coperte tot din hârtie) au devenit din ce în ce mai accesibile, astfel încât, în prezent, fiecare dintre noi poate avea propria **bibliotecă!**

10 Care dintre copii procedează corect? Bifează caseta corespunzătoare.

Ana

- păstrează cărțile în ordine
- nu scrie pe carte
- folosește un semn de carte
- citește textul în întregime

Marian

- ține cărțile de-a valma, printre alte lucruri
- mângăiește paginile
- îndoaie colțurile pentru a marca locul unde a rămas
- citește textul doar parțial

11 Unește corespunzător expresia cu explicația:

• „a da cărțile pe față”

• „se pune cu burta pe carte”

• „vorbește ca din cărți”

• „nu știe o boabă de carte”

• „așa cum scrie la carte”

• „om fără carte”

• se apucă serios de învățat

• a spune adevărul

• nu cunoaște scrisul și cititul

• om fără instruire/școală

• vorbește ca un om învățat

• așa cum trebuie

12 Bifează acțiunile care îți sunt specifice:

- ☐ Nu mângăiesc și nu pătez paginile cărților.
- ☐ Îmi păstrez cărțile pe jos, aruncate.
- ☐ Îmi scriu numele sau alte însemnări pe toate paginile cărții.
- ☐ Merg la bibliotecă să împrumut cărți.
- ☐ Cititul este o activitate relaxantă și captivantă.
- ☐ Rup bucăți din paginile cărții pentru a scrie bilețele.
- ☐ Citesc cu grijă cartea, deoarece respect efortul autorului de a o scrie.

13 COMPLETEAZĂ ȘI REȚINE!

Zborul băiatului pe zmeul de _____ până în vârful muntelui, unde i se arată Cartea _____, cu „Basmele _____”, este traducerea în imagini copilărești a drumului parcurs de un scriitor, savant sau artist spre cunoaștere, descoperire sau operă de artă.

atelier

Realizează și tu o carte, urmând pașii:

1. Formează-ți o echipă.
2. Alege-ți un nume pentru echipă și o temă pentru carte.
3. Fiecare membru trebuie să realizeze o filă: ilustrație + text scurt, legate de tema aleasă.
4. Împreună, realizați o copertă sugestivă, alegând un titlu și un autor: NUMELE ECHIPEI.
5. Prezentați cartea întregii clase.

UNITATEA 2

Toamna, doamnă ruginie

Ciuboțelele Ogarului

după Călin Gruia

- 1** Completează „harta” textului citit în manual:

TITLUL	AUTORUL
<i>Faptele povestite în ordinea în care s-au petrecut:</i>	

- 2** Notează cu A (adevărat) sau F (fals) afirmațiile:

- ☐ Întâmplarea prezentată în manual se petrece în anotimpul toamna.
- ☐ Vremea era plăcută.
- ☐ Iepurele pornise spre iarmaroc cu trei galbeni.
- ☐ S-a întâlnit pe drum cu un câine de vânătoare.
- ☐ Cei doi au pornit împreună la drum.
- ☐ Au poposit la hanul Lupului.
- ☐ Iepurele a plătit ceea ce consumase Ogarul.
- ☐ În schimb, a luat șuba Ogarului și a fugit de la han.

ȘTIAI CĂ... plantele își fabrică singure hrana?

Ele folosesc apa, un gaz găsit în aer, care se numește dioxid de carbon, și lumina soarelui.

Iarna, zilele sunt mai scurte și mai răcoroase. Plantele nu-și mai fabrică hrana. Atunci frunzele își schimbă culoarea: din verzi devin portocalii, galbene și apoi maro.

- 3** Găsește în textul lecției cuvinte cu sens asemănător pentru:

zgribulit = _____	bani de aur = _____
cojocel = _____	supărare = _____
târg = _____	se culcă = _____

- 9** Spune-ți părerea! Dacă ai fi în locul iepurelui, cum ai fi procedat cu Ogarul care nu avea bani să-și plătească consumația? Argumentează răspunsul tău.

- 10** Iepurele a luat ciuboțelele Ogarului în schimbul celor doi galbeni plătiți pentru mâncarea și băutura acestuia. Totuși, le-a furat. E bine sau e rău ce a făcut iepurele? Alege o variantă și justifică.

BINE	RĂU

- 11** **JOC** Formulează întrebări legate de textul „Ciuboțelele Ogarului”, care să înceapă cu:

Notează răspunsurile colegului de bancă:

↓

1. Cine _____

2. Când _____

3. Unde _____

4. Cum _____

5. De ce _____

↓

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Cioc! Cioc! Cioc!

după Emil Gîrleanu

1 Marchează cu „x” caseta corespunzătoare răspunsului corect:

• Personajele povestirii sunt:

☐ veverița și șopârla ☐ veverița, alunul și ciocănitoarea ☐ veverița și ciocănitoarea

• Veverița a umplut scorbura cu:

☐ ghinde ☐ alune ☐ conuri de brad

• Cea care i-a mâncat merindele veveriței a fost:

☐ o rândunică ☐ un pițigoi ☐ o ciocănitoare

• Pentru a scăpa de hoț, veverița:

☐ și-a astupat scorbura ☐ și-a schimbat culcușul ☐ a pus o capcană

2 Unește expresia cu explicația potrivită!

• „ciocănitoarea dăduse de scorbură”

• „nu se atinsese de merinde”

• „s-a pus la pândă”

• „ciocănitoarea lăsă coada în laba veveriței”

• „veverița își mutase culcușul”

• nu mâncase nimic

• veverița s-a mutat în altă scorbură

• găsisse scorbura

• ciocănitoarea a reușit să scape de veveriță, dar „jumulită” de pene

• a așteptat ascunsă pentru a prinde făptașul

3 Completează cu informații din lecție:

titlul textului din manual _____

autorul _____

personajele care participă la acțiune _____

expresii frumoase din text _____

încheierea acțiunii _____

4 Citește enunțurile, apoi scrie câte o însușire pentru fiecare personaj. Urmărește modelul nostru!

- Veverița a cărat toată toamna alune. → hamică
- A plănuit ca toată iarna să stea în scorbură. → .....
- Veverița s-a supărat și s-a așezat la pândă. → .....
- Ciocănitoarea s-a pus pe mâncat alune. → .....
- Pasărea a fugit de veveriță. → .....

- **14** Alege unul dintre cele două personaje (ciocănițoarea sau veverița) și realizează un scurt text, în care să folosești și expresiile „la început”, „după aceea”, „la un moment dat”.

- **15** Răspunde la ghicitori și descoperă lunile toamnei:

Eu sunt luna cea de toamnă,
Frunze cad din pom șirag.
Către școală se îndreaptă
Pașii noștri cu mult drag.

( )

Brumărel mi-a zis o lume.
Vin cu fructe și legume,
Vin cu brumă pe ogoare,
Dar cu aur în hambare.

( )

Dau rugina florilor,
Verde grâu ogoarelor,
Vin cu note, teme noi,
Iar în geamuri bat cu ploi.

( )

- **16** Citește propoziția despre toamnă, scrisă de un mare scriitor francez:

„Toamna este o a doua primăvară, în care
fiecare frunză este o floare”. (Albert Camus)

Scrie și tu o propoziție cât mai frumoasă despre toamnă.

Roagă-l pe colegul de bancă să aprecieze
ce ai scris, colorând fața zâmbitoare.

- **17** Alege proverbul potrivit pentru lecția din manual:

- ☐ „Cine nu muncește cu lipsă trăiește.”
☐ „Orice pasăre pe limba ei pierde.”
☐ „Cine muncește hrană agonisește.”

- **18** COMPLETEAZĂ ȘI REȚINE!

O _____ își făcuse provizii pentru iarnă în scorbura unui
_____. Observând că alunele strânse se împuținează, se pune la pândă să
prindă _____. Descoperă că _____ este vinovată de
pagubă. Scăpată cu chiu cu vai, ciocănițoarea se întoarce și bate cu ciocul în
_____, dar veverița își mutase _____.

- ȘTIAI CĂ...? Veverițele au patru dinți din față care nu se opresc niciodată din creștere! Din această cauză, pentru a-și menține dinții la o dimensiune normală, ele ronțăie mereu câte ceva.

Bunica

(fragment) de Ștefan Octavian Iosif

1 Notează cu A (adevărat) sau F (fals) afirmațiile legate de textul poeziei din manual:

- ☐ Poezia descrie o bunică.
- ☐ Poezia are trei strofe a câte cinci versuri.
- ☐ Chipul bunicii era blând și luminos.
- ☐ Bunica avea părul alb, ochi mici și privirea senină.
- ☐ Portul bunicii era țărănesc.
- ☐ Bunica făcea mâncare toată ziua.

2 Completează cu informații din poezie:

Figura bunicii exprimă _____. Ea era harnică, deoarece _____
toată ziua. Purta haine _____. Senină și tăcută, bunica își privea nepoții cu _____.
Uneori, în timp ce lucra, gândurile îi mai fugeau către _____
ei trecută.

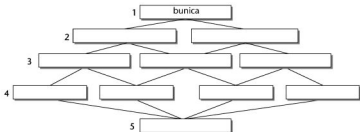
3 Alege însușirile care i se potrivesc bunicii din textul lecției:

☐ duioasă	☐ firavă	☐ blândă
☐ exigentă	☐ frumoasă	☐ senină
☐ dojenitoare	☐ cicălitoare	☐ tăcută

4 Completează „diamantul”!

1. cuvântul tematic (despre ce este vorba în text); 2. două însușiri; 3. trei acțiuni; 4. o propoziție formată din patru cuvinte despre cuvântul tematic; 5. concluzia sau sinteza ideii.

5 Formulează o propoziție în care s-o descrii pe bunica ta.

Colindătorii

(fragment) de George Coșbuc

1 Marchează cu „x” caseta corespunzătoare răspunsului corect:

• Copiii stau:

☐ afară

☐ în casă

☐ lângă ieslea în care s-a născut Iisus

• Ei nu vor să se culce, deoarece:

☐ le place povestea spusă de mama lor

☐ nu le este somn

☐ așteaptă venirea lui Moș Crăciun

• Se apropie Sărbătoarea:

☐ Crăciunului

☐ Paștelui

☐ Sfintei Maria

• Mama povestește despre:

☐ fecioara Maria

☐ minunile lui Iisus

☐ nașterea lui Iisus

• Domnul Iisus Hristos s-a născut:

☐ într-un staul

☐ într-o casă

☐ la o stână

• A primit în dar un miel de la:

☐ mama sa

☐ tatăl său

☐ păstori

• Îngerii „cântau pe sus, / Cu flori de măr în mână”:

☐ pentru a anunța bucuria nașterii Mântuitorului

☐ pentru a arăta bucuria mamei

2 Găsește, în poezia prezentată în manual, însușirile pentru:

• glasul _____ și _____

• un miel _____

• ieslea _____

• îngeri _____

3 Transcrie din text versurile care conțin:

Imagini vizuale
(CE VEZI?)

Cad fulgi zburând

Imagini auditive
(CE AUZI?)

4 Formulează întrebări pentru răspunsurile date:

• Copiii ascultau atenți povestea mamei.

• Iisus Hristos s-a născut într-o iesle săracă.

• Păstorii de la stână i-au adus în dar un miel.

• Îngerii cântau cu flori de măr în mână.

5 Scrie cuvintele din poezie, care rimează cu:

zburând – _____

Hristos – _____

focul – _____

sărăcă – _____

aștepta – _____

adus – _____

culce – _____

stână – _____

6 **JOC** Completează rebusul și vei afla, pe verticală, cum se numesc cei ce colindă satele pentru a vesti nașterea lui Iisus Hristos.

1. Prima lună de iarnă

2. Gazdele îi răsplătesc pe cei care colindă cu...

3. Igheab construit din lemn, unde se pune hrana animalelor

4. Bătrânul care aduce daruri copiilor

5. Sania lui e trasă de...

6. Cade din cer sub formă de fulgi

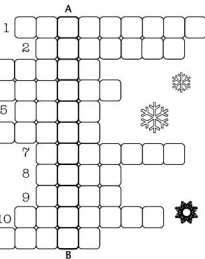
7. I-au adus lui Iisus în dar un miel

8. S-a aprins pe cer, deasupra locului unde s-a născut Mântuitorul

9. „Într-un colț, uitată, Rămân vara toată.

Iarna-n jurul meu V-adunați mereu.”

11

10. Crenguță împodobită cu flori din hârtie, cu care se urează de Anul Nou

11. Ultima lună din iarnă

Scrie cuvântul obținut pe verticală: _____

Verifică-te, citind ce a scris și colegul tău de bancă!

Într-o pereche

3 Rescrie propozițiile utilizând cuvinte cu sens asemănător, folosite în text:

- Fetița era gata oricând „să sprijine” pe cineva.

- Stelele, cum cădeau pe pământ, se prefăceau în „bani” de aur.

4 Completează fiecare cuvânt cu litera care lipsește:

i __ părăteasă   schi __ b   tro __ petă   pli __ bare   u __ brelă

5 Transcrie din textul citit:

- o urare _____
- o rugămintă _____
- o constatare _____

6 Formulează câte un enunț pentru fiecare imagine.

7 Redactează o felicitare cu ocazia zilei de naștere, adresată fetei din text.

	_____
	_____
	_____
	_____
	_____
	_____
	_____

8 AUTOEVALUARE. Cât de bine ți-ai însușit următoarele cunoștințe? Scrie pe spațiul dat unul dintre calificativele: FB (Foarte Bine), B (Bine), S (Suficient).

- Știu să formulez răspunsuri pe baza textului citit. _____
- Știu să folosesc cuvinte cu sens asemănător. _____
- Știu să scriu m înainte de p sau b. _____
- Știu să redactez felicitări. _____
- Știu să formulez întrebări, îndemnuri, rugăminți. _____

Fiecare fulg de zăpadă este unic

după Justin D. Pollard

1 Completează enunțurile cu informații din textul lecției:

Cel care a constatat că fulgii de zăpadă nu sunt identici a fost _____.
Americanul a studiat fulgii de zăpadă la _____. Peste ani, el a _____ fulgii de zăpadă, utilizând un aparat de fotografiat.

Wilson Bentley a descoperit că fulgii de zăpadă sunt mici _____ înghețate. Forma lor
depinde de cât de rece și de _____ este aerul.

2 Scrie două texte despre „fulgii de zăpadă”: unul *literar* și altul *nonliterar* (informativ). Pentru textul informativ, caută informațiile necesare pe Internet, în Atlase sau reviste.

Text literar	Text informativ

3 Completează „diamantul”:

1. un cuvânt care poate ține locul titlului; 2. două instrumente pe care personajul din text le utilizează pentru a studia fulgii de zăpadă; 3. trei caracteristici / însușiri ale unui fulg de zăpadă; 4. o propoziție din patru cuvinte despre textul lecției; 5. un cuvânt care exprimă constatarea autorului despre fulgii de zăpadă.

